

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1*

DEVELOPING A GUIDELINES PARTICIPATORY MANAGEMENT BY
USING COMMUNITIES AS THE BASE FOR SMALL SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF YASOTHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

ธีรกุล พงษ์จงมิตร

Teeragul Pongjongmit

กาญจน์ เรืองมนตรี

Karn Ruangmontri

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: teeragul.bo@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 และ 2) พัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 256 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต

---

* Received 22 April 2020; Revised 15 May 2020; Accepted 1 June 2020

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 พบว่า มีทั้งหมด 6 ด้าน 30 แนวทาง ได้แก่ การสร้างองค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน มี 5 แนวทาง การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มี 5 แนวทาง การกำหนดกรอบกิจกรรม มี 5 แนวทางและการติดตามประเมินผล มี 5 แนวทางและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ชุมชนเป็นฐาน

Abstract

This research was intended to 1) to study current and desirable situations of the Participatory management by using communities as the base for small schools under the Office of Yasothon Primary Education Service Area 1 and 2) to develop a Guideline of participatory management by using communities as the base for small schools under the Office of Yasothon Primary Education Service Area 1 The data were collected from 256 people including administrators, teachers and chairman school, selected by stratified random sampling method and 5 qualified persons. The instruments used in this research were questionnaires, an interview form and an evaluation form. The statistics used in analyzing the data were percentage, mean and standard deviation.

The research results were as follows: 1) The current situations of the participatory management by using communities as the base for small schools under the Office of Yasothon Primary Education Service Area 1 as the whole were at the high level. The desirable situations of the Participatory management by using communities as the base for small schools under the Office of Yasothon Primary Education Service Area 1 as the whole were at the highest level. 2) The developing a guidelines Participatory management by using communities as the base for small schools under the Office of Yasothon Primary Education Service Area 1 participated in 6 areas consisted of 30 approaches in total. These include 5 approaches for creating a population organization, 5 approaches for creating a communication network, 5 approaches for training for population organizations, 5 approaches for appointment of the board, 5 approaches for defining the activity framework, and 5 approaches for monitoring and evaluation. Assessing the suitability and feasibility as the whole were at the highest level.

Keywords: Developing A Guidelines, Participatory Management, Communities as The Base

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญ ความมั่นคง ความสุขของสังคมโดยรวม การจัดการศึกษาของไทยในระยะแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีจุดเริ่มต้นในการนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา คือการปฏิรูปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย การกำหนด นโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา องค์กรรัฐและเอกชน มีส่วนรับผิดชอบในการศึกษาและตรวจสอบการจัดคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาทุกแห่ง นอกจากนี้การจัดการศึกษายังเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล อันเป็นรากฐาน ในการพัฒนาคุณภาพประชากร การจัดการศึกษา เพื่อให้สนองความต้องการของชุมชนนั้นรัฐได้ กำหนดนโยบายให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการพิเศษและสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 2559) นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือว่าเป็นกฎหมายที่วางแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมฉบับแรกโดยมุ่งเน้นความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน (School and Community Based Management – SCBM) กล่าวคือ ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมของชุมชน การกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบตรวจสอบได้ โดยได้กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาอันจะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารจัดการจากแบบเดิมที่เน้นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยเฉพาะ มาตรา 39 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายสติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน (School and Community Based Management – SCBM) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการจัดการด้านวิชาการ การจัดการด้านการเงินหรืองบประมาณ การจัดการด้านงานบุคคล

และการจัดการทั่วไปซึ่งกลายเป็นกระแสสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก แสดงให้เห็นว่ามีการนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้กันอย่างแพร่หลาย จึงน่าจะเป็นข้อสมมติฐานที่ว่า การบริหารโดยรูปแบบดังกล่าวจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสมในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี (วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า, 2546) โดยในการบริหารโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชนหลายประการ คือ บริบทของชุมชนที่มาจากอุดมการณ์การพัฒนาประเทศ นโยบายในการจัดการศึกษา และเงื่อนไขสำคัญในชุมชนหลายประการ เช่น เงื่อนไขทางด้านพื้นฐานความคิดของคนในชุมชน ซึ่งได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนในชุมชน ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการถ่ายทอดการเรียนรู้การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู กลุ่มวิทยากรภายนอก กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชนที่จะเป็นแหล่งความรู้ ให้บริการแก่ชุมชน ในขณะที่เดียวกันชุมชนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนทางด้านต่าง ๆ เช่น เป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน เป็นแหล่งอบรมในชุมชน เป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนให้ข้อมูลแก่ชุมชน โรงเรียนจึงตั้งขึ้นเพื่อชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและทิศทางของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้ มีอำนาจและนำไปสู่ความรับผิดชอบ เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเปิดโอกาสใหม่การดำเนินกิจกรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

จากสภาพปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ของรายงานประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าสภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ บางส่วนยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วม ว่าตนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาน้อยมาก จึงทำให้การจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ยังขาดความชัดเจน ในการร่วมพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคมและประเทศชาติต้องการ ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างจริงจังการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในส่วนโครงสร้างเป็นไปตามระเบียบ

ที่กำหนดแต่ในการปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษา ยังเน้นด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมากกว่าการที่จะไปมีส่วนร่วม กำหนดนโยบายและการร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะหนึ่งในคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1 เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ย่อมจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง โดยสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำนวน 765 คน จาก 125 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหาร 125 คน ครู 515 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 125 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 กำหนดขนาดตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด 765 คน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 256 คน จำนวน 125 โรงเรียน แยกออกเป็น 3 กลุ่มตามตำแหน่งของการทำงานเป็น ผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดสัดส่วนของตำแหน่งโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่งการทำงาน และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item of Congruence: IOC) ตั้งแต่ .60 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง .299 – .830 และ .407 – .824 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ .971

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 256 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน

5.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Priority Needs Index) โดยวิธีการที่หาค่าผลต่าง I – D แล้วหาร ด้วยค่า D

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร PNI modified (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ตรีชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 1

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจาก สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โยธธ เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 3 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน สถานที่ทำงาน สถานที่สัมภาษณ์ วันที่ให้สัมภาษณ์ และเวลาในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ ชุมชนเป็นฐานตามองค์ประกอบหลัก และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชน เป็นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ กำหนด นัดหมาย วัน เวลา และขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำ การจดบันทึกไว้ทุกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งหมด 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการประเมินแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและทำการนัดหมายวัน และเวลาสำหรับการประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างองค์กรประชาชน	3.75	0.84	มาก	4.73	0.51	มากที่สุด
2. การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน	3.63	0.90	มาก	4.75	0.50	มากที่สุด
3. การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน	3.54	0.81	มาก	4.72	0.52	มากที่สุด
4. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	3.86	0.82	มาก	4.76	0.53	มากที่สุด
5. การกำหนดกรอบกิจกรรม	3.57	0.86	มาก	4.74	0.49	มากที่สุด
6. การติดตามประเมินผล	3.81	0.83	มาก	4.77	0.48	มากที่สุด
รวม	3.69	0.84	มาก	4.75	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล การสร้างองค์กรประชาชน การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน การกำหนดกรอบและการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การติดตามประเมินผล การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน กำหนดกรอบกิจกรรม การสร้างองค์กรประชาชนและการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 รายด้าน

องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	D	I	PNIModified	ลำดับ
1. การสร้างองค์กรประชาชน	3.75	4.73	0.27	4
2. การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน	3.63	4.75	0.31	3
3. การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน	3.54	4.72	0.34	1
4. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	3.86	4.76	0.24	6
5. การกำหนดกรอบกิจกรรม	3.57	4.74	0.33	2
6. การติดตามประเมินผล	3.81	4.77	0.26	5

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน การกำหนดกรอบกิจกรรม การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน การสร้างองค์กรประชาชน การติดตามประเมินผลและ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมและรายข้อ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมและรายข้อ

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างองค์กรประชาชน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.92	0.18	มากที่สุด
2. การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน	4.96	0.09	มากที่สุด	4.88	0.27	มากที่สุด
3. การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน	4.88	0.27	มากที่สุด	4.80	0.38	มากที่สุด
4. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	4.84	0.29	มากที่สุด	4.76	0.47	มากที่สุด
5. การกำหนดกรอบกิจกรรม	4.92	0.18	มากที่สุด	4.80	0.31	มากที่สุด
6. การติดตามประเมินผล	4.88	0.27	มากที่สุด	4.84	0.36	มากที่สุด

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
โดยรวม	4.91	0.18	มากที่สุด	4.83	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล การสร้างองค์กรประชาชน การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน การกำหนดกรอบกิจกรรม และการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกับชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และเห็นความสำคัญการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนแต่ชุมชนและสถานศึกษายังไม่เห็นถึงความจำเป็นของการฝึกอบรมให้องค์กร ประชาชนสอดคล้องกับงานวิจัยของยุยง บัวสาย ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาค้นคว้าสภาพ ปัญหา แนวทางการแก้ไขและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไป น้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการ บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ (ยุยง บัวสาย, 2556) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของธนวัฒน์ บุญทวี ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารงานโรงเรียนอนุบาลเทศบาล ตำบลแม่เฒ่า (บ้านเด่น) อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคการประชมเชิงสร้างสรรค์ (AIC: Appreciation Influence Control) พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน งานด้านวิชาการ โดยภาพรวมชุมชน

มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนด้านวิชาการโดยประมาณเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก งานด้านงบประมาณ โดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนด้านบุคลากร โดยประมาณเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก งานบุคคลโดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้านงานบุคคลโดยประมาณเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง งานบริหารทั่วไป โดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนด้านบริหารทั่วไป โดยประมาณเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก (ธนวัฒน์ บุญทวี, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล จันดา ที่ได้ทำการวิจัย การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการบริหารสำหรับ สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปแบบมีส่วนร่วม และการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วม (เฉลิมพล จันดา, 2560)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การติดตามประเมินผล การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายในการ ติดต่อสื่อสารกัน การกำหนดกรอบกิจกรรม การสร้างองค์กรประชาชน และการจัดฝึกอบรมให้ องค์กรประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและชุมชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 ได้ตระหนักถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่จะ ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนที่จะช่วยให้การบริหารงาน ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีความต้องการที่จะพัฒนาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรธิวา โสภา ได้ทำการวิจัย การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีระดับความต้องการ สูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในงานงบประมาณ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในงานบริหาร งานบุคคล การมีส่วนร่วมในงานบริหารทั่วไป และข้อที่มีระดับความต้องการน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ (จันทรธิวา โสภา, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล จันดา ที่ได้ทำการวิจัย การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมในการบริหารสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ

คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วม (เฉลิมพล จันดา, 2560)

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่าแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีทั้งหมด 6 ด้าน 30 แนวทาง ได้แก่ การสร้างองค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน มี 5 แนวทาง การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชนมี 5 แนวทาง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มี 5 แนวทาง การกำหนดกรอบกิจกรรม มี 5 แนวทางและการติดตามประเมินผล มี 5 แนวทาง และผลการประเมินแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการสร้างแนวทางมีการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของการมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและการสร้างแนวทางซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวิจัย อีกทั้งกระบวนการต่าง ๆ ก่อนที่จะได้มาซึ่งแนวทางที่สมบูรณ์ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความสามารถเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติดี ฝานวกับผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับ Becerra, G.V. ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทความเข้าใจระหว่าง ผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชน พบว่าการตัดสินใจ ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจโครงการทางการศึกษา ตามหน้าที่บทบาทและนโยบายที่ตกลงกันไว้ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจ เกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชนอีกทั้งจะต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนได้ทุกโอกาส ทศนคติ ไปทางที่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่าย เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจในการเข้าร่วมของชุมชนหรือประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจจะต้อง มีการฝึกอบรมและเตรียมการก่อนพอสมควรผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับตัวเองและไม่ควร ที่จะคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะได้รับสูงเกินไปในการเข้าร่วมกับชุมชนแต่ละครั้ง (Becerra, G.V., 1974) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลูนชัย ศาลาจันทร์ ที่ได้ทำการวิจัย การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการมี

ส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ จำนวน 12 รายการ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ 4 รายการ ด้านการดำเนินงาน 4 รายการ ด้านการประเมินผล 4 รายการ (ชาญชัย ศาลาจันทร์, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน 30 แนวทาง ได้แก่ การสร้างองค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน มี 5 แนวทาง การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มี 5 แนวทาง การสำหนัดกรอบกิจกรรม มี 5 แนวทางและการติดตามประเมินผล มี 5 แนวทาง จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และยังพบว่าด้านการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1
2. ควรวิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยวิจัยเชิงเปรียบเทียบแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาแต่ละขนาดมีปัจจัยในการบริหารที่แตกต่างกัน
3. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธิดา โสภาก. (2560). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมพล จันดา. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย ศาลาจันทร์. (2559). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธนวัฒน์ บุญทวี. (2558). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเทศบาล ตำบลแม่เฒ่า (บ้านเด่น) อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคการประชมเชิงสร้างสรรค์ (AIC : Appreciation Influence Control). ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ยงยุทธ บัวสาย. (2556). สภาพ ปัญหา แนวทางการแก้ไขและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2546). คุณภาพ: ความสำเร็จที่ต้องเริ่มจากภายในสถานศึกษา. วารสารข้าราชการครู, (23), 36-43.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Becerra, G. V. (1974). Role perceptions of administrators and community representatives in participatory decision making. *Dissertation Abstracts International*, 34(4), 6887-A.